

Alles behalve kaal...

Nederlands Hervormde Gemeente

Loenen aan de Vecht

Het kan zijn, nu u alles bekeken en gelezen heeft, dat u nieuwsgierig bent naar de gemeente die zondags gebruik maakt van deze kerk.

U bent dan ook van harte uitgenodigd om eens een dienst mee te maken. Zondags komt de gemeente twee maal bij elkaar. En in de week zijn er ook tal van activiteiten, voor ouderen, ouders en jeugd in verschillende leeftijden. Kortom wij zijn een actieve gemeente

Kerkdiensten: alle zondagen om 10.00 en 19.00 uur

Voor meer informatie over de kerk en rondleidingen:

J. Vedder, Keizer Ottolaan 16, tel. 237564

Koster G. Brouwer, Ouderhoek 78, tel. 0294 - 233240

Voor meer informatie over de gemeente

Scriba; A. Kroon, Ouderhoek 70, tel. 0294 - 234719

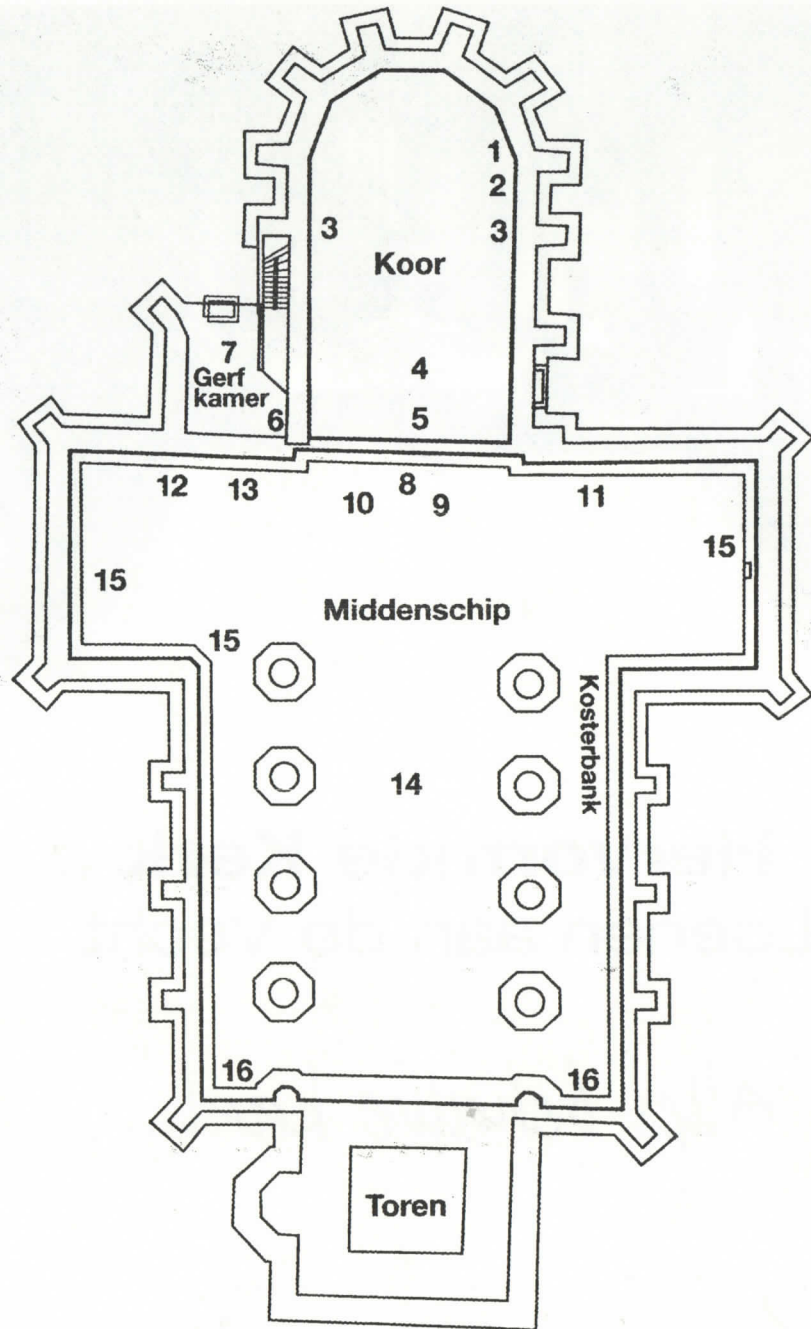
Website: www.hervormdegemeente.nl/loenen

Hervormde Kerk Loenen aan de Vecht

Alles behalve kaal...

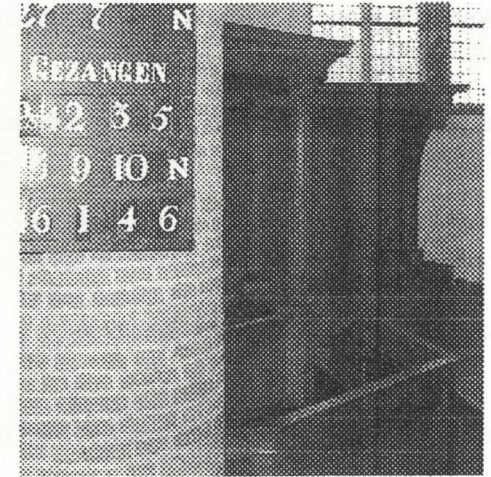
Prijs: Alles behalve kaal... : € 1,-

1753. Aetis 78 Annis 30 Dies. Nat. 18 Febr 1675. De borden (12) en (13) zijn na de brand in 1945 geheel vernieuwd, de overige borden zijn in de oude staat behouden.

Grafzerken

Het middeleeuwse gebruik zich in de kerk te laten begraven is tot in de 19e eeuw blijven bestaan. Voor de graven, de uitvaart en het luiden van de klokken bestonden verschillende tarieven. De armen werden op het kerkhof rond de kerk begraven. De grafzerken in de kerk zijn van hardsteen en liggen sinds de brand van 1945 op een willekeurige plaats. Opvallend is dat veel zerken het jaartal 1643 dragen: in dat jaar heerste er in Loenen een pestepidemie, ook wel de "zwarte dood" genoemd. In het middenpad ligt een grafzerk (14) waarop vermeld staat "oude stijl", dwz dat de datum is berekend volgens de oude tijdrekening van de Juliaanse kalender en niet volgens de, door paus Gregorius ingestelde, nieuwe gregoriaanse kalender. Deze twee kalenders verschillen 10

dagen. Dit zelfde is ook te zien op het rouwbord boven de kosterbank waarop beide data vermeld staan. In de Franse tijd zijn van veel grafzerken de familie-wapens afgebeiteld, daar deze als teken van ongelijkheid werden gezien.

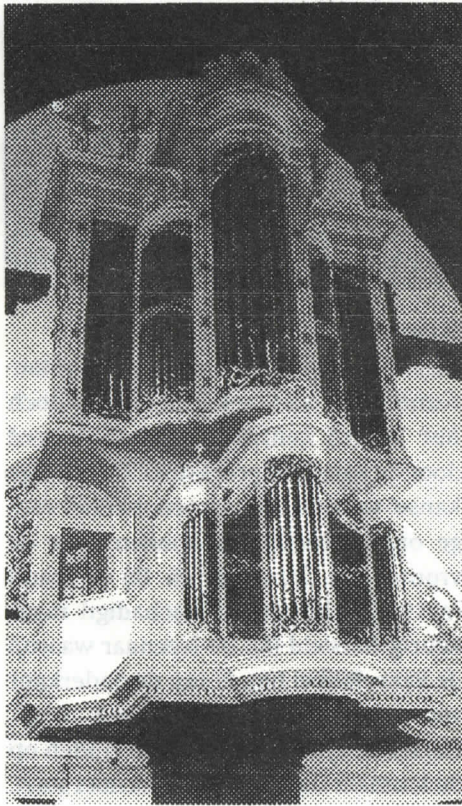
Banken

Banken en zitplaatsen konden vroeger worden gehuurd tegen uiteenlopende prijzen. De "herenbanken" (15) stonden op de beste plaatsen en zijn voorzien van luifels. Ze zijn na de brand zo goed mogelijk gerestaureerd. Achter in de kerk stonden de armen- of vrije banken.

Predikantenborden

Achter in de kerk hangen de borden (16) met de namen van de Loenense predikanten. Een grote naam uit de geschiedenis van de protestante kerk is Balthasar Bekker, die in de zestiende eeuw schreef tegen de heksenvervolgingen.

Het orgel

Het oude Baetz orgel is bij de brand in 1945 geheel verwoest. Het werd na de brand in 1945 vervangen door een Flentrop orgel. De dispositie is als volgt:

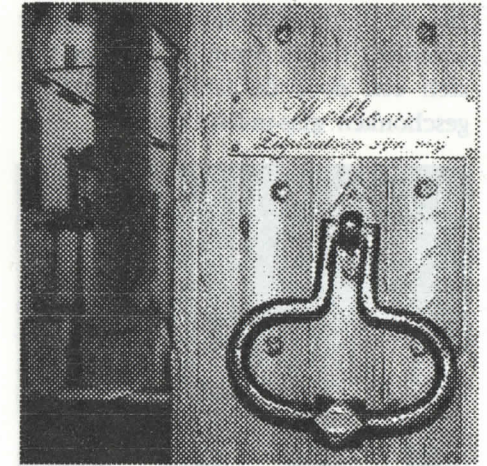
Hoofdwerk	Rugwerk	Pedaal			
Prestant	8'	Prestant	4'	Subbas	16'
Roerfluit	8'	Gedekt	8'	Octaaf	8'
Octaaf	4'	Roerfluit	4'	Nachthoorn	4'
Quint (conisch)	3'	Gemshoorn	2'	Pedaalkoppel	
Octaaf	2'	Quint	1 1/2'	Manuaalkoppel	
Mixtuur	VI	Scherp		IV-V	
Dulciaan	16'	Regaal	8'		

De rouwborden

In de kerk hangen 10 rouwborden, ter nagedachtenis aan de doden. Naast de familiewapens zijn er daarom ook veel doodsymbolen op te zien: Een doods-hoofd, omgekeerde fakkels, zandlopers enz. In de dwarsbeuk hangt een bord (10) waarop de zandloper is voorzien van een adelaars- en een vleermuisvleugel, de dag en de nacht symboliserend. Verder ziet men er bloemen zonder hart en een lege dennenappel, verwijzend naar de tijdelijkheid van het leven. Het opschrift luidt: "Vrouw Lucia Emerantia van Burmania, Gravinne van Moens, vrouwe van Ravensbergh, Cronenburg, Loenen, Vrijenesse, Sluipwijck etc. etc. etc. Obiit 29 aprilis Ao 1740. Aetatis 39 Annis 15 Dies. Nat. 14 aprilis 1701" Het bord is na de brand in 1945 gerestaureerd. In de andere kruisbeuk hangt een monumentaal grafbord (8) met vooruit-springende lijsten en zijkolommen en aan weerszijden kunstig uitgesneden wenende vrouwen. Het opschrift luidt: "De hoogedele Gebore Heer Hendrik Grave van Moens, Hr van Ravensbergh, Cronenburg, Loenen, Vrijenesse, Sluypwijk tc. Etc. etc. Obiit 20 Mart

De gemeente Loenen omvat de dorpen Loenen, Nigtevecht en Vreeland. Het dorp Loenen aan de Vecht, in de middel-eeuwen "Lona" genoemd, werd in 953 door Keizer Karel Otto de Grote geschonken aan de Utrechtse Bisschop Balderik. Voor de Utrechtse bisschoppen was Loenen een belangrijk steunpunt, de laat gotische kruiskerk heeft een toren die geïnspireerd is op die van de Dom in Utrecht. De kerk was toegewijd aan St. Ludgerus (742-809), een telg uit een adellijke Friese familie die, op de vlucht voor Radboud, in deze streken terecht kwam. Ludger werd in 805 tot bisschop van Munster gewijd en was door zijn vriendelijkheid zeer gezien, zelfs bij de lastige Saksen.

Het is moeilijk te zeggen wanneer de oudste kerk in Loenen gebouwd is. Er is alle reden om aan te nemen dat op de plaats van het huidige koor eerder een kapel gestaan heeft. Het nu nog bestaande oudste deel van de kerk is het koor, dat uit duifsteen of tufsteen is opgetrokken. Het wordt gedateerd voor 1300, daar er reeds in 1320 een verbouwing plaatsvindt. In dat jaar had de kerk uitgebreide bezittingen en waren haar inkomsten zo overvloedig dat er bij de hoge geestelijkheid geen bezwaar bestond om - met behoud van het oude kerkje - een nieuwe kerk met een 212 voet hoge toren te stichten. De beide kruisbeuken en het middenschip worden in dat jaar gebouwd, evenals de toren. In 1464 wordt de gerfkamer of sacristie gebouwd. Nu het portaal bij het koor. In 1518 worden de zijbeuken toegevoegd.

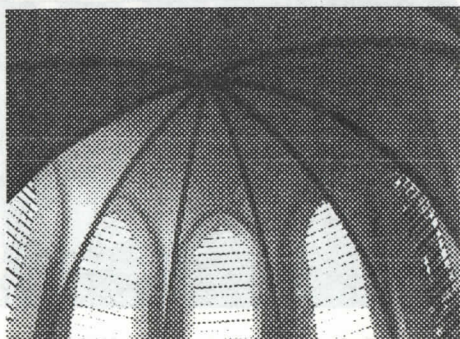

In 1578 is de Rooms-katholieke eredienst beëindigd en wordt de kerk ingericht voor de Hervormde eredienst. Alles wat volgens de hervormers niet in de kerk thuishoorde, zoals altaren en beelden werd geruimd. In 1693 stort het koor in, waarbij de medaillons op de knooppunten van de gewelfribben (Waaronder een afbeelding van St. Ludger) werden verwoest. Gelukkig worden ze later weer hersteld. Op 11 juni 1945 ontstaat er een brand in de kerk waarbij het middenschip en de kruisbeuken uitbranden. De meeste rouwborden en de koperen kronen kunnen gered worden en in de volgende jaren wordt de kerk gerestaureerd.

De toren

De toren staat sinds jaren ongeveer tachtig centimeter uit het lood en is nog steeds in beweging, zoals de scheuren in het middenschip laten zien. Sinds Napoleon kerktorens vorderde voor militaire doeleinden, is de toren eigendom

van de burgerlijke gemeente. Op de scheiding tussen toren en kerk bevindt zich een door de familie Beusekom geschonken glas-in-lood raam.

Het koor

Op de plaats waar zich het koor - nu consistoriekamer - bevindt, zijn bij herstelwerkzaamheden na de grote brand van 1945 de resten van een kapel gevonden. De oorspronkelijke sluitstenen die in het gewelf van het koor de spanten verbindt zijn gemaakt door meester Pieter Willemsz. Van Utrecht. Een der medaillons stelt St. Ludger voor, de anderen zouden Jozef en Maria weergeven. Enkele van de stenen die de ribben ondersteunen geven afbeeldingen weer van engelen met muziekinstrumenten (3). In de zuidelijke koormuur bevinden zich twee nisjes (1 en 2) die waarschijnlijk hebben gediend om tijdens de mis ampullen (Schenkkanntjes) met wijn en water in te plaatsen.

De oudste in de kerk aanwezige grafsteen is een laatgotische zerk die een grafkelder afsluit (4). Deze zerk is prachtig gehouwen en toont een afbeelding van Ludgerus en het familiewapen

van Van Amstel. Tijdens de Franse revolutie zijn de familiewapens er helaas afgebeiteld. In Gotisch schrift staat er op de zerk: "In 't jaar MCCC en XCIII op te XXV dach in januario sterf die eerbare en wise Anthonis va Aemstel va Minden Heer tot Croneborch en tot Lone, Bit voor die zielen". Bij het bijzetten van zijn vrouw en zoon zijn daar de volgende teksten aan toegevoegd: "In 't jaar XVc XXVII op de VIII dach in Augusto sterf jofrou Elisabeth van Nijvelt, atonis weduwe" en "In 't jaar XVc 38 op te VIII dach in Julio sterf Melis va Aemstel va Mijnden Heer tot Cronenborch en Loene".

In het koor hangt een schilderij uit 1577 (5). Afgebeeld zijn de evangelisten Mattheus, Marcus, Lucas en Johannes met hun respectievelijke symbolen. De herkomst van het schilderij is tot op heden onbekend.

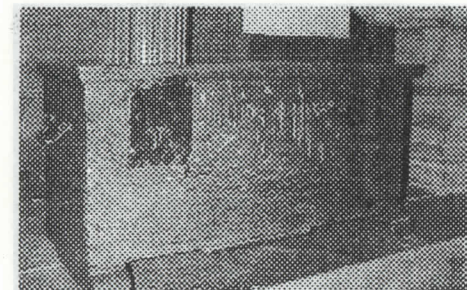
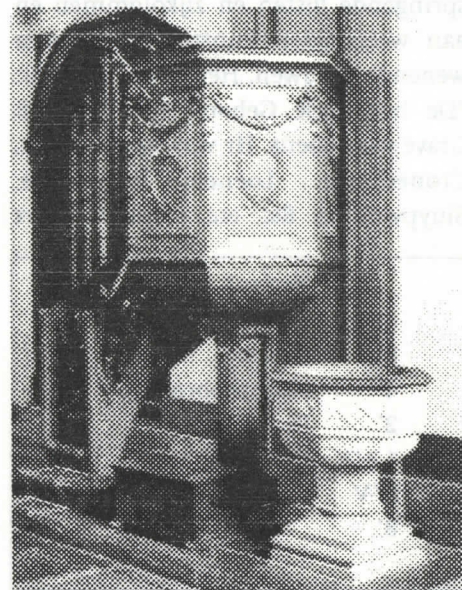
De gerfkamer

In deze kamer van waaruit de priesters vroeger het koor konden betreden, bevinden zich enkele beeldjes, afkomstig uit een in de oorlog verwoeste kerk in Kesteren. Zij stellen een acrobaat en een nar (6) voor. Bovenin bevindt zich

een sluitsteen met een afbeelding van een engel (7). In de muur een steen die herinnert aan de brand van 1945.

Het middenschip en de kruisbeuken

Deze zijn opgebouwd uit "kloostermoppen", een soort stenen. Aan de buitenzijde van de kerk is dit duidelijk te constateren. Toen in 1518 de zijbeuken werden toegevoegd, werden de buitenmuren van het middenschip vervangen door rijen pilaren. Hierbij kwamen ook twee ramen in de kruisbeuken in het gedrang, die werden dichtgemetseld. Aan de buitenzijde van de deuren in de zijbeuken bevinden zich naast de deuren leeuwenfiguren, op wier rug de pilasters rusten. Op 1 na zijn deze figuren echter vrijwel uitgesleten. In de kerk zijn nog verschillende belangwekkende zaken aanwezig:

Kansel

Met de overgang naar het protestantisme stond niet langer het altaar doch het Woord centraal, gesymboliseerd door de kansel of preekstoel. De huidige kansel werd in 1787 samen met het vorige orgel (Baetz) geschonken door de vrouwe van Cronenburch. Bij de brand in 1945 is hij zwaar beschadigd maar keurig hersteld (8). De lezenaar waarop de kanselbijbel ligt, is aan de onderkant voorzien van een "Alziend oog". Datzelfde symbool is terug te vinden op de lezenaar die voor de preekstoel staat.

Doopvont

Na de hervorming zijn de beelden en altaren uit de kerk verwijderd. Het gotisch, achthoekige doopvont is eeuwen later uit de Vecht opgehaald. Het is gerestaureerd en naast de preekstoel geplaatst (9).

Diakenkist

Deze kist, daterend uit 1657, diende voor het bewaren van de gelden en papieren van de diaconie. Ze is voorzien van twee verschillende sloten, zodat altijd twee diakenen nodig waren om haar te openen (10).